No. 1408 Zaterdag 24 December 1910. 27ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223, Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao 23 December.

KERSTMIS.

Kerstmis, dag van vrede.

Pax hominibus, Vrede aan de menschen", klonk het uit Engelenmond over Bethlehem's velden, en op Engelenvleugelen daalde de Godsvrede in de harten der menschen neer, die „van goeden wille" waren.

Voor velen is die vrede maar al te jammerlijk te loor gegaan. De moderne tijd is een tijd van onrust.

De mensch kent de rust en vrede, door het Goddelijk Kind van Bethlehem ons gebracht, niet meer.

Zijn hart hangt aan genoegen, en hoe meer hij genieten wil, des te meer doorwoelt de onrust en ontevredenheid den bodem van zijn hart. Hij zoekt rust voor de bewegingen van zijn hart, overal en in alles, behalve waar hij te vinden is. Hij denkt maar al te weinig aan St. Augustinus' woord, dat „ons hart onrustig blijft, tot 't rust vinde in God."

Dat is de groote kwaal van onzen tijd, gebrek aan vrede en rust. De mensch jaagt en draaft en denkt overal voldoening te vinden; maar telkens vindt hij zich deerlijk ontgoocheld en bij elke poging om zijn onrust en ontevredenheid weg te nemen, nemen ze meer en meer toe.

Dat komt doordat zijn leven geen diepte heeft. Het geloof, dat het fundament moest zijn van heel ons leven, dat geheel ons leven moest doordringen en bezielen, dat vastheid en vrede er aan geven moest, hangt maar al te veel aan de oppervlakte.

Het is als de zee in eeuwige bewogenheid en verandert bij elken hemel van tint en kleur.

Hoe kan op zulk een grondslag een waar leven bloeien, een waar, diep-overtuigd en kernkrachtig Katholiek leven?

Kerstmis is het feest van vrede, en daardoor 't feest van kracht en leven.

Door de mysteriën van den Kerstnacht wordt ons geloof versterkt, onze hoop verlevendigd en onze liefde ontvlamd. Slechts deze zijn in staat aan ons hart dien vrede en die rust te schenken, die een afstraling is der eeuwige onbewogenheid van het Goddelijk Wezen.

Ons geloof versterkt — want Jezus Christus is de Zon der eeuwige ongeschapen Waarheid, voor wier stralen alle schaduwen moesten wijken. Wat de profeten in hunne Godbegeesterde liederen voorspeld hebben, is in Jezus Christus in vervulling gegaan.

Hij, naar wien de volkeren al smachtend verlangden en weemoedig uitzagen, is voor ons geboren in den Kerstnacht.

Komt reeds door het laatste duister
Geen verschiet?
Siddren van verborgen luister
Ginds de rozenkleuren niet?
Hoor! het klapwiekt!.... Hoor! daar rijzen
Zilvren stemmen die Hem prijzen!....
Hallel! Hallel! 't Licht ontgloort!
Dáár met donderend akkoord
Breekt de oneindigheid hervoort!

Onze hoop verlevendigd — Want in Jezus Christus is de Zon van ons heil voor ons opgegaan. Hij zag onze ellende en werd zelf ellendig om onze ellende te genezen. Hij zag onze behoefte en werd arm om ons rijk te maken. Kerstnacht is het begin van onze verlossing, en daarom vervult hij ons hart met een zoeten troost, met de zoete hoop op bevrijding.

Onze liefde ontvlamd — Want Jezus in de Kribbe is de zon van Liefde, die allen verlicht en verwarmt.

Jezus' geboorte heeft over de menschheid een hemel van genade en rust en vrede uitgestort.

„O Kerstnacht, schooner dan de dagen!"

In u heeft Gods Oneindigheid zich aan ons geopenbaard.

De oneindigheid van Waarheid — en daardoor versterking van ons geloof.

De oneindigheid van Barmhartigheid — en daardoor verlevendiging van onze hoop.

De oneindigheid van Liefde — en daardoor de opwekking van onze liefde.

Dit is de zoete vrede van den Kerstnacht.

Want met de versterking en verdieping en verinniging van ons geloof, onze hoop en onze liefde zal de vrede in onze harten, in onze huisgezinnen, in onze maatschappij terugkeeren.

„Glorie aan God en vrede aan de menschen van goeden wille".

ONDER DESKUNDIGE Voorlichting en Leiding.

Een ieder is het er overeens, dat het hoog tijd wordt om ten spoedigste te beginnen met de noodige verbeteringen van onze haven. Alleen in het geval dat onze haven beter voor grooter en talrijker schepen is berekend, zal het mogelijk wezen, dat wij eenig voordeel genieten bij de groote uitbreiding van 't scheepvaartverkeer, welke aan de opening van het Panama-kanaal zeer zeker te verwachten valt.

Algemeen echter is men hier in de Kolonie van gevoelen, dat het niet raadzaam zou zijn deze verbetering onzer haven toe te vertrouwen aan een particuliere maatschappij, die voornamelijk eigen winst beoogt, maar dat het daarentegen alleszins gewenscht is, dat het Gouvernement zelf dit hoogst noodzakelijke werk uitvoere ten algemeenen nutte.

De concessie-aanvrage van de Heeren EVERTSZ en LEEZER hebben ons nog versterkt in dit gevoelen.

Wij hopen derhalve, dat het Bestuur het alleszins degelijk advies der Kamer van Koophandel en Nijverheid van Curaçao volgen zal en niet ingaan op deze concessie-aanvrage, welke, naar het ons wil voorkomen, niet geschiedt in het algemeen belang der Kolonie, en te veel het eigenbelang van particulieren op den voorgrond stelt.

Wij meenen dus te mogen veronderstellen, dat deze aanvrage wordt gewezen van de hand.

Wat zal er nu gebeuren?

Moet het Gouvernement weer wachten, of er soms een tweede aanvrage zal inkomen met wat billijker voorwaarden? Of zal de Regeering in Nederland het Koloniaal Bestuur machtigen een bepaalde som in 1911 aan de verbetering der St. Annabaai te besteden, gelijk door den Gouverneur bij het indienen der begrooting ook gevraagd werd?

Over een paar dagen, als de behandeling der begrooting van Curaçao in de Kamer hier bekend is, zullen wij daaromtrent meer zekerheid erlangen.

Maar wat dan?

Gesteld, het Gouvernement zal zelve mogen beginnen.

Maar waarmee?

Wel, met de verbreeding van den havenmond, welke van 45 op 65 M. breedte zal gebracht worden.

Aldus staat immers aangegeven in de Toelichting op de begrooting van 1911.

Hier stuiten wij echter op een moeilijkheid.

In de „Studie" van den Ingenieur van 's Rijks Waterstaat O. C. A. VAN LIDTH DE JEUDE lezen wij, dat de minimum-breedte onzer haven ± 55 M. bedraagt.

Hé! En in de *Toelichting* wordt gezegd, dat door verzanding de zuidelijke mond van de St. Anna-baai vernauwd is tot 45 M.

Is hier tegenspraak? Zoo niet, hoe klopt het dan?

In de *Toelichting* heet 't verder, dat de breedte zal gebracht worden op 65 M, „welke breedte geacht kan worden in afzienbaren tijd aan de behoefte der scheepvaart te zullen voldoen."

De Heer VAN LIDTH DE JEUDE is het blijkbaar met deze zienswijze niet eens. In zijn studie stelt hij voor, dat de minimumbreedte *op een afstand van 150 M. van de kustlijn* 100 M. zal bedragen. Hij eischt dus 35 M. meer.

De Toelichting op de begrooting zegt niets omtrent den *afstand van de kustlijn*, waarop met de verbreeding der vaargeul begonnen zal worden.

Ook zwijgt de Toelichting over de diepte dezer vaargeul. De Heer VAN LIDTH DE JEUDE verklaart, dat de diepte 10.30 M. zal bedragen.

Bestaat deze diepte thans reeds overal?

Wij weten het niet.

En dan verder?

Als de verbreeding van den havenmond in 1911 tot stand is gekomen, wat zal er dan verder geschieden?

Staat deze verbreeding geheel op zich zelf, of sluit zij aan bij één groot reeds vaststaand plan ter verbetering onzer haven?

En hoeveel zal de uitvoering van dat volledig afgewerkt plan kosten?

Wie hebben den Gouverneur van advies gediend bij het opmaken van dezen begrootingspost?

En waarop steunen de berekeningen, welke afwijken van die door den Ingenieur DE JEUDE vastgesteld?

Van deskundige voorlichting en leiding hangt hier zeer veel, zoo niet alles af.

De Kamer van Koophandel zegt in haar advies gaarne te zullen zien, dat het Gouvernement de anderhalf millioen, welke de Heeren EVERTSZ en LEEZER als subsidie, over 10 jaren verdeeld, aanvragen, zelf besteedde aan verbetering der haven.

De Kamer van Koophandel schijnt dus reeds een globale kostenrekening te hebben opgemaakt, wat onmogelijk is als er niet tevens een globaal plan van de aan te leggen werken bestaat.

Dit globale plan schijnt te bestaan vooreerst in de verbreeding *en verdieping* van de invaargeul en later ook de uitdieping van het Schottegat. De Kamer is van meening, dat bij geregelde ontwikkeling van het scheepvaartverkeer de meer moderne havenwerken wel door 't particulier initiatief geleidelijk tot stand zullen komen.

Wij vinden het plan uitstekend. Als men bij de uitvoering daarvan maar nimmer uit 't oog verliest het hoofddoel der verbetering onzer haven, namelijk de groote scheepvaart naar Curaçao te lokken.

Men moet dus klaar zijn vóór de schepen komen en niet wachten tot ze er geweest zijn, niets klaar vonden en verder weg blijven.

Zoude het daarom geen aanbeveling verdienen, als de Kamer van Koophandel de studie van den Heer DE JEUDE nog eens besprak, geheel afgescheiden van de concessie-aanvrage, enkel en alleen om te onderzoeken in hoeverre deze studie ook praktisch hier zou kunnen worden uitgevoerd door samenwerking van Gouvernement en particulieren?

Feuilleton.

„Aan de menschen van goeden wil."

(Kerstvertelling.)

Hij was een struische jonge klant, lenig en gespierd van lichaam, helder van hoofd, maar bovenal een man van vrede. Als ge hem een jaar of meer geleden in zijn geboorteplaatsje in den Elzas ontmoet had en hem gevraagd had naar zijn leven, dan zou hij je eenvoudig weg geantwoord hebben:

„Mijnheer, mijn grootvader was smid te Falons, mijn vader was smid te Falons, en ik ook zal de smidse houden. Maar, sinds Rose Marie er schik in heeft, zal ik ook een klein boerderijtje koopen met een koe en kuikens, en mijn goede moeder zal knusjes in den hoek van de schouw zitten en warme melk en versch gelegde eieren smullen. Wie is Rose Marie, vraag je? O, mijnheer, ze is het beste, en aardigste — ja, en het liefste meisje van heel Frankrijk.

Zoo gauw na Kerstmis als de Kerk het toelaat gaan we trouwen. Maar wat ze vinden kan in een eenvoudigen, dommen klant, zooals ik, is me een raadsel. De goede zusters hebben haar muziek en vele andere dingen geleerd; en bovendien kan ze koken en spinnen en zieken oppassen. Alleen op zon — en feestdagen voel ik me zoo'n beetje aan d'r verwant, daar ik zoo'n stuk stem heb (zij heeft me geleerd) en op het koor zing. Ge moest onze liederen eens hooren, want de pastoor, Pater Ambrosius, zegt aan iedereen dat zijn koor niet zoo slecht is. Maar dat heeft ú allemaal te danken aan het drillen van Rose Marie. Ik hoop dat je hier bent op onze bruiloft."

Nu was het Kerstmis en, in stee, stond Réné Dufour, ver van zijn beminden Elzas, in den kouden winternacht op wacht in de bloedige loopgraven, die het gebrek en lijden, de stervende hoop en de laatste wanhoop van het uitgehongerde, belegerde Parijs omsloten. 't Was om te rillen als je er aan dacht. Hij, die met een stomp een eind gemaakt had aan elken twist met 'n tegenstander in zijn dorp, liever dan door een gevecht; — die met de breede verdraagzaamheid van zijn zachte natuur en krachtige gestalte alles wat te vergeven was, vergeven had; en zelfs als hem iets onvergefelijk scheen, zich door Rose Marie's zachte oogen en overredende stem van alle weerwraak had laten afhouden.

„Daar is niets onvergefelljk", hoorde hij haar ook nu zelfs vleien, „of hoe zou iemand onzer durven sterven, als de tijd komt? Vrede is altijd en immer het beste."

Thans stond hij hier, met gewapende vijanden tegenover zich, om te rooven of uitgeroofd te worden, te wonden of gewond te worden, te dooden of gedood te worden.

Kogels kwamen fluitend de lucht doorklieven, om het onbezielde stof op te gooien of zich te begraven in het bezielde vleesch. Somber kanongebulder dreunde met weerklank over de heuvelen en door de dalen. De kruitdamp rees en daalde, verstikkend, en door haar donkerten drong scherp het commando of de plotselinge gil en het gekerm van dezen of genen makker, die getroffen neerviel. „Vrede! vrede!" ried Rose Marie. En dit was het wat volgde. Hij had ten minste zich voor den onmenscheljken strijd niet aangegeven, vóór zijn eigen huis en volk bedreigt werden.

„Ze zullen me een laffaard noemen" zeide hij ten laatste „U!" riep Rose Marie met minachting bij de gedachte daaraan zelfs. „Wel, ga dan, als ge moet, of laat je aanwerven. Ik ben blij dat je dienstplichtig bent; en moge onze Lieve Heer ze allen vergeven die den Vorst van vrede een God der heerscharen noemen. Maar als jij, Réné, soldaat moet gaan worden tot een anders schade, dan kan ik ten minste slechts trachten te heelen." Toen was zij vol moed van hem heen gegaan en had zich onder de verpleegsters laten opnemen en was, hij wist niet waarheen gezonden.

Zoo droevig was zijn compagnie door vroegere ontmoetingen gedund, dat ze nu met een der Parijsche *gardes mobiles* vereenigd was, wilde, zorgelooze klanten, wier officieren nauwelijks handelend konden optreden. Ze hadden zelfs Réné's vermelding in de algemeene orders, „om zijn uitstekende dapperheid" beneden.

„Het komt met den dag", antwoordde hij ze rustig. Zijn schrik voor het ruwe recrutenleven was overwonnen, zijn afschrik van onvermijdelijke wreedheid onderdrukt, hij was nu een kalme dienaar der militaire tucht, met 'n helderen kop, gehoorzaam op den roep van een schijn van plicht, hoezeer het hem ook tegenstond. „Een plicht, o God van Liefde." een plicht, mijn Rose Marie!" Onder den heetsten regen van kogels, laadde en vuurde, herlaadde en vuurde hij opnieuw, met de standvastige, mechanische juistheid, waarmede hij in z'n smidse de paarden besloeg.

Terwijl hij voortkroop, beet een kramp van de koude hem in zijn been, dat bij Sedan licht gewond was, en hij rustte met het geweer in zijn armen, terwijl hij zijn verkleumde vingers samen kneep; dan strekte hij behoedzaam zijn verstijfde ledematen en sloop naar een hoogere verschansing, terwijl de bevroren aarde kraakte onder zijn voeten. Hier kon hij bijna in zijn lengte staan, zijn ooren gespitst, zijn oogen wijd open voor het gevaar, met een ruimen blik over het wijde tooneel dat de optrekkende damp voor z'n oogen ontrolde.

„Waar is zij? Waar is zij?" herhaalde hij bij zichzelf, „op dezen vooravond van het heerlijke Kerstfeest? Mijn Rose Marie, die zooveel van vrede — en van mij houdt." Enkele der verpleegsters, zoo had hij vernomen, waren in hun grooten moed voor de zaak der menschheid, gedood en andere gewond. Zoo overweldigend was de onverwachte nederlaag geweest, zoo ontmoedigend het haastige terugtrekken op de hoofdstad, zoo dringend de behoefte aan vrouwelijken dienst, dat alle hier — daarheen, naar de gelegenheid riep, waren overgevoerd. „Zoo ze van nacht in leven is, denkt ze zeker aan me."

Het was bijna twaalf uur nu, en het vroor dat het kraakte. Boven z'n hoofd flikkerde en straalde en glinsterde de heldere winterhemel, prachtig met sterren bejuweeld. Daar stond een halve maan, die bleek de wijde, met sneeuw bedekte, spookachtige uitgestrektheden der aarde beneden verlichtte.

Van de voorposten der Duitschers kon men duidelijk het wachtwoord „*Wer da*?" onderscheiden. En zoo dicht bij waren ze, dat men zelfs hun geweren op den harden grond kon hooren rinkelen. Met gelijke hoorde men aan hun kant het Fransche wachtwoord: „*Qui vive*?"

Het woedend kanongedonder en het nog smoordender geweervuur scheen plotseling voor een oogenblik onderbroken te worden. Een eigenaardige, broeiende stilte heerschte een wijl over de met dooden overdekte, besneeuwde, bloedbevlekte velden. Toen een officier met z'n voet stampte om de aandacht te vernieuwen, trad een lange struische kerel, kloek en krachtig, met welbesneden trekken en een kalme, verstandelijke uitdrukking uit de rijen der gardes en Elzassers en salueerde.

„Wat is er?"

„Kapitein, mag ik voor een oogenblik verlof hebben van de wacht?"

„Nonsense; je bent niet wijs. Onmiddelijk op je post. Denk je dat ik minder koud dan je zelf ben? of soms de anderen? Wees maar niet bang, — dit is alleen maar een oogenblik verademing. Wacht maar even. Als het vuren weer begint, zullen we 't allen warm genoeg hebben.

De soldaat bewoog zich niet. Nog salueerende, ging hij eerbiedig maar hardnekkig voort: „Kapitein, ik bid u, geef me verlof, De zaak eischt slechts enkele oogenblikken. Ik ver-

CURAÇAO

EN HET

Panama-kanaal.

De Heer T. C. van Erp schreef in *De Maasbode* van 23 Nov. l.l.:

Curaçao is eene noodlijdende kolonie, gewoonlijk een schadepost van 4 ton op het grootboek van Koloniën.

Curaçao kan worden een klein paradijs van aardschen overvloed; waar evenals in de 18e eeuw de pakhuizen tot aan de gebinten zijn volgepropt, waar de rijkbeladen stoomers af en aan varen, waar de inwoners geboren voor de zee, met toenemende energie aan de bron van welvaart de grootst mogelijke capaciteit zullen afdwingen en daardoor nog meer zullen zegenen hun moederland, hun Nederland.

Toekomstmuziek nog, zeer zeker, maar die muziek heeft reeds een vollen toon, is niet ver af ook en heeft reeds vroeger over 't benedenwindsche eiland geklonken.

Na de verovering toch door de West-Indische Compagnie werd geschreven: „De meeste vruchten, die de Compie echter uit dit eiland zou kunnen trekken bestaat in de schoone haven, welke dienen kan tot wijkplaats van de Hollandsche schepen, die in deze waters varen." En honderdvoudige vruchten heeft Curaçao door zijne haven opgebracht.

Dit oordeel over Curaçao's haven — eenigszins te wijzigen door de moderne handelstechniek — herneemt zijn volle kracht en beteekenis, door het op 1 Januari 1915 te openen Panamakanaal en onafwijsbaar dringt zich nu de vraag op, of Curaçao in zijne mooie, veilige haven niet eene sluimerende levenskracht bezit, welke, wakker geschud, daarna geleid langs goede banen en forsch ontwikkeld door een gezonden groei, het eiland uit zijn staat van inzinking en armoede kan opheffen en voorgoed.

En ook het antwoord „Ja" op die levensvraag voor het eiland is onmiddellijk te geven door wereldmenschen, die kijk hebben op de banen, waarlangs de wereldhandel zich zal bewegen of verplaatsen, wanneer Amerika op zijn smalst is doorgegraven, de Caraïbische Zee een centrum zal worden van handel en scheepvaart en waarin Curaçao door zijne gunstige ligging en veilige haven een belangrijke rol moet kunnen vervullen als overscheep- en kolenhaven.

Een ernstige poging om die sluimerende levenskracht wakker te schudden is gedaan en laten wij het dadelijk roemen door Nederlandsche mannen voor deze Nederlandsche zaak, en bot daarop den wensch uitspreken, dat die levenskracht haar vollen groei moge ontplooien door Nederland's steun, door Nederlandsch geld.

Door den heer Gouverneur van Curaçao is bij beschikking van 4 Januari 1909 aan de heeren F. W. Everts en L. M. Leezer, beiden wonende te Breda vergunning verleend: „tot het doen van de noodige opnamen, opmetingen, boringen enz. op Curaçao om te onderzoeken op welke wijze de haven van Willemstad en het daarmede verbonden Schottegat geheel in orde kan worden gemaakt, zooals voor de groote scheepvaart zal blijken noodig te zijn."

Hoe die twee energieke mannen de Hollandsche zuinig-schriele voorzichtigheid hebben kunnen overrompelen, mogen wij niet verklappen, doch iedereen kan voor zich de conclusie trekken, dat men den kabeljauw reeds op het vischje heeft zien toeschieten.

De poging is intusschen gedaan en na inzage van het resultaat met een prachtig succes.

De werkzaamheden in de concessie genoemd, werden opgedragen aan den civiel-ingenieur A. M. Meesters en den ingenieur van 's Rijks Waterstaat O. C. A. van Lidth de Jeude, die op 21 Augustus 1909 met de beide concessionarissen naar Curaçao stoomden, teneinde de plaatselijke toestanden te onderzoeken en voor het havenproject de noodige gegevens te verzamelen.

Drie maanden is er daar door die heeren hard gewerkt, gepeild, geboord, gemeten, gerekend, in 't kort dus geëxploreerd, en het rapport daarvan, samengesteld door den heer van Lidth de Jeude is voor een paar dagen publiek eigendom geworden.

Behalve onze, wij zouden bijna zeggen, gewone groote bewondering, waar het een onzer Nederlandsche ingenieurs geldt, voor kunde, duidelijkheid, beknoptheid en eerlijkheid, spreekt uit dat omvangrijk boek een gezond optimisme, dat tot meewerken dwingt, tot steun, zoowel moreel als financieel, en in de eerste plaats van de Regeering en verder van iedereen, die iets voelt voor een nationaal belang, voor het algemeen nut.

Over het technische gedeelte van het rapport hebben de grootmeesters Kraus en Welcker zich in zeer gunstigen zin uitgesproken en daardoor ons gedechargeerd van eene moeilijke taak. „Dass jede Arbeit des Ingenieurs nützlich, practisch und rendabel zu sein hat" schijnt tot in alle onderdeelen van het nieuwe havenproject tot richtsnoer gediend te hebben........

De rekening is gespecificeerd opgegeven en in alle onderdeelen uitgewerkt, en meldt totaal generaal 7 millioen, met de bijvoeging, dat met zekerheid mag gezegd worden, dat deze som niet zal overschreden worden.

De rapporteur stelt voorop, dat dit eindcijfer het bedrag is, dat geraamd wordt uitsluitend voor de uitvoering der werken noodig te zijn.

Wordt, om tot de totstandkoming dezer werken te geraken eene maatschappij opgericht en de benoodigde gelden bij eengebracht door een aandeelenkapitaal en eene obligatieleening, dan zullen de finantieele operaties, welke daartoe gevorderd worden onvermijdelijke kosten tengevolge hebben, welke dus niet in dit ramingscijfer begrepen zijn.

Curaçao kost per jaar aan het Moederland ± f 400.000 ofte wel 4 ton. Wanneer al het andere goed is, incluis de kansen van welslagen van deze onderneming, dan zou een zeker schoolmeester uit de oude doos zeggen: „Neem aan dat die onvermijdelijke kosten in de eerste jaren 1½ ton bedragen, dat de kolonie zich tevens na die jaren zelf kan bedruipen, en gij, Regeering die nare 4 ton kunt binnenhouden, misschien nog wel iets terug..."

Nederland kan evengoed rekenen als die oude Bartjes, laten wij hopen nog beter.

Het Suezkanaal heeft ons leergeld doen betalen, laten wij met de haven van Curaçao de leermeester zijn.

De haven van Curaçao zal voor den wereldhandel van groot belang zijn, zal het Moederland verlossen van een finantieel blok aan het nationale been, en zal aan de inwoners van het eiland den gouden tijd teruggeven van de 18e eeuw. Curaçao rediviva.

w. g. T. C. VAN ERP.

Bergen-op-Zoom, 22 Nov. 1910.

In *De Maasbode* van 27 November schrijft de Heer van Lidth de Jeude:

Toevalligerwijze komt mij heden in handen het avondblad van „de Maasbode" van 23 Nov. l.l. waarin een artikel met bovengenoemd opschrift van de hand des heeren van Erp.

Het ligt niet in mijne bedoeling, eenige daarin voorkomende onjuistheden te rectificeeren, deels 't gevolg van schrijver's niet-deskundig zijn, deels van wellicht minder juiste inlichtingen; wel wilde ik gaarne op enkele punten, die m. i. niet voldoende naar voren komen, nog even de aandacht vestigen.

Daarbij stel ik op den voorgrond, dat de voorbereidende werkzaamheden voor het havenplan van Curaçao, waarin ik werd bijgestaan door den aan mij toegevoegden civiel-ingenieur Meesters, werden verricht, alsmede het rapport, dat in genoemd artikel besproken wordt, door mij is samengesteld, *geheel onafhankelijk van concessionarissen*, zoodat het dus vóór alles een geheel neutraal karakter draagt.

In dat verband is dan ook niet door mij met die stelligheid beweerd, dat de noodlijdende kolonie een „klein paradijs van aardschen overvloed" zal worden, als men wellicht uit het geschrevene zou afleiden. Wel worden door mij onder „mededeelingen betreffende den te verwachten toestand gegevens verstrekt betreffende den invloed van de opening van het Panama-kanaal en betreffende andere havens in de Caraïbische Zee, zelfs wordt ook „met gezond optimisme" de levensvatbaarheid van Curaçao als overscheephaven en water- en kolenstation besproken, doch daarnevens uitdrukkelijk verklaard, dat ik daaromtrent geen oordeel wensch uit te spreken, omdat betreffende die vragen zullen zijn te raadplegen ter zake deskundigen uit de handels- en scheepvaartwereld, op welk terrein zij veeleer thuis behooren dan op ingenieursgebied!

En gezien den korten tijd, dat het rapport wereldkundig is, zal dit nog wel niet geschied zijn.

Evenzeer, hoe vleiend voor mij overigens, zal wel voorbarig zijn de mededeeling, dat grootmeesters, met name genoemd, reeds zeer gunstig zich over het technische gedeelte van het rapport zouden hebben uitgesproken, want voorzooverre mij althans bekend, konden genoemde grootmeesters, nog niet anders dan vluchtig van den inhoud kennisnemen.

Late men dus beginnen, de zaak oeconomisch en technisch grondig te doen onderzoeken en moge dan blijken, dat de uitspraken zéér gunstig zijn, dan heeft men een hechten bodem, om op voort te bouwen.

Nog moge ik er op wijzen, dat de haven van nature reeds gevormd is, en daardoor op niet te kostbare wijze voor het grootscheepvaartverkeer kan worden ingericht. In vergelijking met andere havens zijn daardoor de aanlegkosten betrekkelijk niet hoog en als gevolg daarvan zullen de schepen niet overdreven belast behoeven te worden, hetgeen dus gunstige uitkomsten zal kunnen tengevolge hebben. Natuurlijk moeten de eerste jaren worden uitgezonderd, zooals bij elk bedrijf; doch indien gedurende dien tijd de zaak krachtig gesteund wordt, zijn zeker vele elementen aanwezig, om gunstige verwachtingen te rechtvaardigen.

w. g. O. C. A. van Lidth de Jeude.

Ingenieur van 's Rijks Waterstaat.
's Hertogenbosch 24 Nov. 1910.

DE KAMER VAN KOOPHANDEL.

De volgende fragmenten uit het advies van bovengemeld college, voorkomende in *De Cur. Ct.*, geven de gronden aan, waarop dit advies steunt:

....

De requestranten verzoeken om de *uitsluitende* vergunning, om in de St. Annabaai en in het Schottegat havenwerken met toebehooren aan te leggen en te exploiteeren. Is de opvatting van de Kamer juist, dat daarmede bedoeld wordt een uitsluiting der vrijheid van anderen om zelfs de bestaande havenwerken te exploiteeren, dan zou de verleening van zulk eene uitsluitende vergunning een inbreuk zijn op de verkregen rechten der tegenwoordige exploitanten. Dat de requestranten ten deze een monopolie wenschen te verkrijgen, blijkt ook uit andere gedeelten van de concessie-aanvraag, en bovendien ten overvloede uit verschillende plaatsen van de meergemelde „Studie", waarin herhaaldelijk gewaagd wordt van het verplaatsen van het handelscentrum naar het Schottegat, — van „het geheele haventerrein," waar het Schottegat bedoeld wordt, — terwijl o. a. op bladz. 33 de feiten worden opgesomd, welke er toe leiden de St. Annabaai met de kaden ter weerszijden daarvan onvoorwaardelijk af te keuren als havencentrum voor de schepen in de toekomst.

Indien de overtuiging voorzat, dat de St. Annabaai mettertijd, enkel door de natuurlijke ontwikkeling van het scheepvaartverkeer, van zelf waardeloos zou worden als havencentrum, dan zou er geen reden bestaan om het uitsluitend recht te begeeren daarin havenwerken aan te leggen en te exploiteeren.

Ook betoogt de schrijver der „Studie" op bladz. 32 en 33, dat de St. Annabaai met de bestaande kaden ter weerszijden daarvan volstrekt niet geschikt te maken zijn voor het grootscheepvaartverkeer. Maar uitgesloten is het desniettemin geenszins, dat de voortschrijdende ontwikkeling van de techniek zulks in strijd met de bewering van genoemden schrijver mogelijk zal kunnen maken en dat alsdan — aannemende, dat het thans werkelijk ten eenemale ondoenlijk zou zijn — de tegenwoordige exploitanten tot een verbetering zullen willen overgaan. Dit zou hun echter niet vrij staan, indien aan anderen daartoe de uitsluitende vergunning verleend mocht worden.

Het verleenen van een *uitsluitende* vergunning om de haven te exploiteeren moet naar het oordeel dezer Kamer in elk geval ten sterkste worden afgeraden, zelfs dan indien daardoor geen derden in hun rechten verkort werden. Het zou daarop neerkomen, dat dit natuurgeschenk, waaraan Curaçao verreweg zijn meeste beteekenis ontleent en dat de hoofdbron van bestaan voor zijn bewoners vertegenwoordigt, voor meer dan een menschenleeftijd prijsgegeven werd aan de willekeur van een particuliere maatschappij, welker belangen ten slotte zouden treden in de plaats van die van het geheele eiland.

Nog erger zou het zijn, indien behalve over de haven, bovendien ook nog over de andere baaien van het eiland de beschikking werd toegewezen aan een particuliere maatschappij, gelijk het tweede gedeelte van art. 1 beoogt. De geheele handel in zout en andere producten, welke van de buitenbaaien rechtstreeks naar de plaats van bestemming worden vervoerd, en niet het minst de exploitatie van Sta. Barbara-phosphaatmijn zouden krachtens het laatste gedeelte van art. 1 beheerscht, ja zelfs waarschijnlijk ten eenemale onmogelijk gemaakt worden door de verkrijgers van zulk een vèr strekkende vergunning.

....

In de meergemelde „Studie" wordt op bladz. 90 gezegd, dat „het niet alleen noodig is, doch ook alleszins gerechtvaardigd, dat voor het gebruik maken der nieuwe werken hoogere kosten worden betaald dan tot heden bij den bestaanden toestand het geval is. Immers door den aanleg der werken, met name door de betere outillage enz. worden groote voordeelen geboden. Door

---

zeker u, gij zult er geen spijt van hebben.

„Wat drommel, ik wil niet! Wie ben je en wat heb je te doen?"

„Wie ik ben? Wel ik ben René Dufour, voorzanger op het koor van Vader Ambrosius. Wat ik te doen heb, Kapitein, moet nog enkele oogenblikken mijn geheim blijven."

„Dan moet het maar ongedaan blijven. Geen gekheid verder. Terug! Zoo ik iemand van nacht naar Parijs liet terugkeeren, dan kon ik evengoed de heele compagnie wegsturen."

„Maar, kapitein", — frank glimlachende — „ik verlang niet van nacht naar Parijs te gaan. Ik moet in die richting gaan," en hij wees naar de linie der Duitschers. „Ik vraag slechts twee minuten verlof."

De nieuwsgierigheid van den kapitein werd meer en meer opgewekt. Nog broeide de stilte over dit nachtelijk wintertooneel.

„Nu dan", — aarzelde hij — „je mag zoo lang gaan. Maar denk er aan, het is je eigen verlangen. Bijna zeker ga je den dood te gemoet."

Onmiddellijk snelde René uit de loopgraaf en sloop zacht naar den vijand. In de stilte van den nacht kon men den sneeuw onder zijn voeten hooren kraken, en de zwarte silhouette van z'n gestalte, door het maanlicht in schaduw geworpen, scheen geheimzinnig te verlengen. Op tien pas afstand stond hij stil, richtte zich in volle lengte op en salueerde. Toen begon hij met machtige, diepe stem en grooten gloed en uitdrukking de prachtige Kerstbymne van Adam te zingen:

„Minuit, Chrétiens, c'est l'heure solennelle
Ou l'homme-Dieu descendit sur nous."
't Is middernacht, Christenen, het plechtige uur,
Waarin de God-mensch onder ons nederdaalde"

Zóó onverwacht klonk het lied over de zilverige, plechtige, stille vlakten, onder de flikkerende winterlucht, — zooveel schoons en indrukwekkends werd er aan toegevoegd door de heilige herinnering van den H. Nacht in zulke vreemde, uiterlijk zoozeer contrasteerende omstandigheden, dat zelfs de Parijzenaars, — velen van hen twijfelaars en spotters — met diepe ontroering luisterden.

Gelijke gevoelens moeten het Duitsche gedeelte van zijn gehoor bezield hebben. Ongetwijfeld dachten vele terug aan hun huis ver weg, aan hun familie en kinderen, buren en vrienden, vroolijk geschaard om den Kerstboom. Niet een wapen verhief zich tegen den koenen zanger; geen commando werd er gegeven, geen roep of stap verder gehoord. In onafgebroken stilte luisterden de mannen van beide legers naar deze treffende herinnering aan hun huiselijk leven en hun godsdienst. Toen zijn lied uit was, salueerde de moedige soldaat nog eens, keerde op z'n hiel om, en stapte vastberaden naar zijn post.

„Kapitein. Hier ben ik! Ik hoop dat ge geen spijt van uw permissie zult hebben."

Voor hij kon antwoorden, werd de aandacht op nieuw getrokken naar den Duitschen kant, waar de zware, gehelmde gestalte van een artillerist zichtbaar werd, die op zijn beurt naar de linie stapte. Tien stappen schreed hij vooruit, juist zooals René deed, stond stil, maakte koel het militair saluut, en midden in den winternacht, omringd door al deze gewapende mannen, die al sinds maanden geen andere gedachte koesterden dan elkaar te vernietigen, hief hij, met volle stem en hart, een lieve Duitsche kersthymne aan, een lied van lof en dank voor het zoete Kerstkindje, dat achttien eeuwen geleden in de wereld kwam om het goddelijk gebod van vrede en liefde voor de menschheid te brengen, en dat de menschen maar al te dikwijls versmaad hebben:

„Von Himmel hoch, da komm ich her,
Ich bring euch gute neue mähr."
Van den hemel hoog daal ik neder,
En breng u een goede en nieuwe boodschap.

Zóó zong de Duitsche soldaat, terwijl hij z'n volle krachtige tonen hoog de lucht inslingerde. Hij eindigde zijn lied met den vreugde kreet: „Weihnachtszeit! Weihnachtszeit!" Kerstijd!" En van de Duitsche verschansingen kwam in vol koor het blijde refrein: „Weihnachtszeit!" Toen antwoordden de Fransche soldaten als met één stem: „Noël! Noël! Kerstmis, Kerstmis!"

Langzaam schreed de artillerist terug en verdween in de schansen. Een uur daarna donderden de kanonnen en hernamen hun moordende werking; en de kogels floten en kliefden de lucht om in het trillende vleesch te dringen. De Kerstzangers kropen weer in hun gaten en richtten met de genome juistheid de kogels tot elkanders verderf. Dikke rook en bloed, gekerm en gezucht vervulden weer den geboortenacht van onzen Lieven Goddelijken Meester.

Eén zanger echter, zou na zijn vromen en eerbiedigen zang niet meer bestemd zijn zijn broeders het leven te ontnemen. Nauwelijks was de storm van den strijd vernieuwd of René Dufour kromp plotseling, toen hij knielde ineen, rolde omver, snakkende:

„Seigneur Dieu, Heer God" en bleef stilliggen. Hij had een moment van halfbewustzijn, toen zij hem in 'n draagbaar tilden, en hij hoorde den dokter zeggen-'t klonk als van mijlen ver — „Het zal niet veel baten dien eenen op te nemen, het zal spoedig gedaan zijn;" en hij dacht: „zooveel te beter.

Want slachten is een droevige bezigheid. Liever dood zijn dan te dooden."

Toen ontwaakte hij weer, weken daarna, in een Parijsch hospitaal en verbeeldde zich eerst in den hemel te zijn, wijl hij de kappen der zusters van Liefde, die hier en daar door zaal en gang zweefden, voor vleugelen van engelen aanzag. Een scherpe pijn in zijn zijde verstrooide zijn gedachten en toen een koele hand op zijn hoofd gelegd werd, zag hij op om noch een engel noch een zuster van Liefde te zien, maar iemand wier mouw de teekenen droeg van een veldverpleegster „O zuster", zeide een welbekende stem, „God zij dank! hij is bij kennis."

„Rose Marie!"

„Ge moet niet praten. Neem dit nu en slaap."

Toen hij weer spreken mocht, vroeg hij: „Maar hoe kwaamt gij hier — ver van de grenzen? Ik vroeg zoo dikwijls naar je en kon nooit iets van je vernemen."

„En ik, René, hoe deed ik mijn best nieuws van je te hooren. Maar altijd moest ik maar gaan en gaan, waarheen ik gezonden werd. Ik zou nooit geweten hebben waar ge waart, als ge niet dat wonderschoone lied gezongen had. Het was een inspiratie van je — daar in het maanlicht en den sneeuw voor de strijdenden te zingen van den kleinen Jezus.

Ik was in de hospitaaltent in uwe achterhoede aan het werk, toen ik je lieve stem in de stilte tot de legers hoorde roepen. Toen maakte ik me weg spijts alles — om met je terug te komen. Uwe ontdekking — je moet ze beschouwen als een belooning voor je lied.—"

Juist kwam een dokter om snel den vooruitgang van den patiënt op te nemen. Hij glimlachte even:

„De belooning, man, die je verdient hebt, wordt je hier gegeven"— zeide hij, haar mouw aanrakende.

„Alles-hebt ge aan haar te danken. De zusters en ik, — we hadden onze handen meer dan vol met al de arme jongens, die ingebracht werden, en velen stierven er. Maar gij had de onverdeelde aandacht van de verpleegster Rose Marie. Dank haar voor je leven."

„Na God," zeide het meisje eerbiedig, terwijl hij verder ging. „Je weet", vertelde ze „René lief, de oorlog is voorbij. De Duitschers hebben overwonnen, — de Heer heeft het toegestaan — en zij bezetten de stad.

Nu worden de gewonde gevangenen uitgewisseld, en gij zult naar huis teruggezonden worden, zoo gauw als je wat sterker bent."

„En jij gaat met me mee? O, Rose Marie, ons dorpje weer zien en de smidse en het boerderijtje en ons lief oud moedertje in het hoekje van den haard, Vader Ambrosius en het koor, dat liederen zal zingen bij onze bruiloft — wil je niet?" „Misschien. In alle geval zullen we, als het God belieft, onze volgende Kerstmis niet bij het geluid van hoornen en kanonnen vieren, maar bij dat van liederen van dank tot God, van vrede en goedwilligheid voor al Zijne schepselen. Wat een geluk, mijn René!"

het snellere laden en lossen zullen de schepen veel korter in de haven vertoeven en de oponthoudkosten aanzienlijk minder bedragen."

Op gezag van Prof. Kraus worden de dagelijksche onkosten van een goederenstoomboot wegens renteverlies, amortisatie, verzekering en bediening op minstens f 0,25 per R.T.N. gesteld, zoodat voor een stoomboot van 2000 R.T.N. de dagelijksche onkosten f 500.— zou bedragen. Nu wordt in hoofdstuk XX der studie van den Heer *Van Lidth de Jeude* de totaalkosten, welke binnenkomende schepen in onze haven te betalen zouden hebben, „binnen ruime grenzen" gesteld op f 1.41 per R.T.N., zoodat deze kosten voor de evengenoemde stoomboot van 2000 R.T.N. f 2820.— zouden bedragen, welk beloop, *verminderd met de thans geheven, zeer lage kadegelden, enz*, gelijk staat met de som der „oponthoudskosten gedurende ruim 5 dagen.

Waar het nu bekend is, dat met behulp van bestaande inrichtingen het laden en lossen van stoombooten zoo vlug kunnen geschieden, dat de stoombooten daardoor geen oponthoud ondervinden, zoodat zij dan ook in den regel slechts één dag en zelden meer dan twee dagen in de haven vertoeven, is het zeer twijfelachtig, of zij het in de toekomst wel als een voordeel zullen beschouwen, zulke zware kosten te moeten betalen, als de requestranten wel zullen moeten heffen om hun onderneming rendabel te maken.

De Kamer acht integendeel een verhooging der thans geheven scheepsongelden uiterst bedenkelijk, aangezien de voornaamste aantrekkingskracht van Curaçao voor de scheepvaart voor en na wel gezocht moet worden in geringe onkosten. Het is dan ook een bekend feit, dat slechts die aantrekkingskracht verscheidene der bestaande stoomvaartlijnen dit eiland in haar vaarplan heeft doen opnemen, en met grond moet gevreesd worden, dat een verzwaring der onkosten, om het even of zij al dan niet gepaard gaat met de schepping van moderne haveninrichtingen, voor de bedoelde lijnen een aanleiding zal zijn om Curaçao niet meer aan te doen. Ook na de opening van het Panamakanaal zal voornamelijk de genoemde aantrekkingskracht — nl. uiterst lage onkosten — de scheepvaart de route over Curaçao kunnen doen kiezen, daar er in de Caraïbische Zee andere havens gevonden worden, die gunstiger gelegen zijn voor het toekomstige verkeer en bovendien, gelijk bijv. Jamaica, behalve allerlei havenfaciliteiten ook nog andere voordeelen aan den handel en de scheepvaart kunnen aanbieden.

Het staat dan ook vast dat de onderlinge betrekking tusschen Curaçao en de scheepvaart voor dit eiland verreweg voordeeliger zijn dan voor de scheepvaart, die in de meeste gevallen op weg naar of afkomstig van het Pannamakanaal ook elders in de buurt een even goede en allicht zelfs betere pleisterplaats zullen vinden. Ons eiland moet dus van zijn kant bereid staan om de scheepvaart tegen zoo voordeelige voorwaarden, als maar mogelijk is, te bedienen.

Wil Curaçao mitsdien aanspraak maken op een deel der verwachte toeneming van het scheepvaartverkeer in de Caraïbische Zee, ja zelfs wil het niet het bestaande verkeer zien slinken, dan heeft het volstrekt geen vrijheid om de overigens noodzakelijke verbetering van de haven gepaard te doen gaan met een eenigszins gevoelige belasting van de scheepvaart.

Niet uit het oog mag worden verloren, dat een zeer klein gedeelte van de in te voeren scheepsongelden tot voor korten tijd onder allerlei benamingen als belasting geheven, afgeschaft werden als te zwaar drukkende op de zeilvaart, die „tegenover de groote veranderingen in het wereldverkeer zich met moeite staande houdt"; (zie hieromtrent verder ook de M. v. T. bij het ontwerp der Alg. Verordening I. U. en D. 1908, bladz. 9.)

....

Na gewezen te hebben op de belemmering van den doorvoer door verhooging van vracht, welke wel zal moeten volgen, indien aan de stoomvaart meer kosten worden opgelegd, gaat de Kamer voort:

Een ander zeer belangrijke factor wordt in de studie van den Heer *Van Lidth de Jeude* zeer licht geteld, nl. de concurrentie van andere havens in de Caraïbische Zee, in het bijzonder Kingston en de Charlotte Amalia.

Volgens genoemden schrijver zijn beide havens weliswaar gunstiger gelegen dan Curaçao, doch moeten het voor Curaçao afleggen wegens de veelvuldig voorkomende aardbevingen en orkanen, terwijl ons eiland bovendien een reeds van nature fraaie, veilige haven bezit, die met minder kosten voor het groote scheepvaartverkeer zal zijn in te richten en dus gunstiger voorwaarden aan de schepen kan bieden.

....

Tegenover deze uitspraak stelt de Kamer die van andere deskundigen, waarin de voordeelen van enkele Westindische havens boven de onze in het licht gesteld worden. Daaruit blijkt o.a., dat aardbevingen en orkanen de concurrentie voor onze haven niet zullen vergemakkelijken. In het bijzonder weidt de Kamer uit over de haventoestanden en inrichtingen van St. Thomas en vervolgt daarna:

Zelfs indien de hier thans geheven scheepsongelden zonder gevaar verhoogd konden worden, dan nog spreekt het vanzelf, dat zij lager moeten blijven dan in een der concurreerende havens in de Caraïbische Zee; een vergelijking met Buenos Aires, Montevideo, Callao, zooals er in de „Studie" van den Heer VAN LIDTH DE JEUDE voorkomt, bewijst ten deze niets. De scheepvaart zou Curaçao, ook al moge het met moderne haveninrichtingen toegerust zijn, schuwen ten bate van andere naburige havens, welke in velerlei opzichten de onze de loef afsteken. De verbreeding van den havenmond zou dan ook als overbodig achterwege kunnen blijven, indien als *condito sine qua non* het thans bestaande gevaar voor binnenkomende schepen moest wijken om plaats te maken voor een anderen slagboom in den vorm van nieuwe en dan nog zeer hooge scheepsongelden.

De requestranten bieden aan 10% van de jaarlijksche zuivere opbrengst aan de Koloniale Kas te betalen en stellen vast, welke kosten van de bruto-opbrengst zullen worden afgetrokken. Deze kosten zijn echter zóó hoog, dat de bruto-opbrengst enorme, misschien onmogelijke cijfers zal moeten bereiken, zal zelfs maar het geringste voordeel voor het Bestuur overblijven.

In de meergemelde „Studie" wordt op bladz. 88 voor de eerste jaren van een bruto-opbrengst van ten minste f 700.000 gewag gemaakt. Doch stelt men bijv. een bruto-opbrengst van f 1.000.000, dan zal na aftrek van de kosten van onderhoud en exploitatie (40% der bruto-opbrengst), en van de rente à 8% 's jaars van het kapitaal der onderneming, niet meer dan f 40.000 overblijven, waarvan nog de (zeker zeer hooge) kosten van administratie en bovendien nog een afschrijving van 10% 's jaars van de waarde der aangelegde werken moeten worden afgetrokken. Dat de rekening zoodoende steeds met een groot deficit zal sluiten, behoeft wel geen nader betoog.

Ten aanzien van art. 10 meent de Kamer, dat, aangezien de wet nauwkeurig bepaalt in welke gevallen en op weke wijze onteigening plaats kan hebben, het opnemen van een voorschrift hieromtrent in eene concessie als aangevraagd wordt, overbodig en ongewenscht te achten is.

....

De requestranten vragen een subsidie van f 1,500.000, te verdeelen over 10 jaar. De Kamer nu is van meening, dat voor deze som zeer veel in de goede richting zou kunnen worden gedaan door het Bestuur zelf, zonder dat eenige bezwarende voorwaarde voor de scheepvaart daaraan behoeft te worden verbonden.

....

Na gewezen te hebben op de bestaande plannen tot verbetering van de haven van St. Thomas, waartoe bestemd is een door den Deenschen staat gegarandeerde leening, groot $ 100.000 volgens de *St. Thomas Tidende* en $ 150.000 volgens *The New York Maritime Register*, betoogt de Kamer het volgende:

De verbreeding en verdieping van den haveningang mogen dan ook zoo spoedig mogelijk op de meest afdoende wijze, en binnen afzienbaren tijd ook de uitdieping van het Schottegat, worden ter hand genomen door het Bestuur der kolonie. Men houde voor oogen, dat elke tijd zijn lasten heeft te dragen en dat wie wacht tot hij het volmaakte weet tot stand te brengen, er nooit toe komen zal de eerste spade in den grond te steken.

De verbetering van den havenmond is een levensbelang van Curaçao en worde daarom door het Bestuur uitgevoerd, zoodanig, dat het algemeen er inderdaad door gebaat wordt, in plaats dat met zeer milden bestuurssteun particulieren hoofdzakelijk ten eigen nutte dien maatregel tot stand brengen.

Enkele verbeteringen in het Schottegat zullen het mogelijk maken, dat, indien mettertijd nieuwe havenwerken aldaar noodig blijken, het particulier initiatief zich met de uitvoering hiervan zal willen belasten, waarvoor gegadigden wellicht bereid zullen worden bevonden om een matig concessierecht uit te keeren.

Mocht het Moederland tot de uitvoering in eigen beheer der werkelijk noodzakelijke werken niet de door de Heeren LEEZER en EVERTSZ als subsidie gevraagde som beschikbaar willen stellen, dan zou naar het oordeel dezer Kamer het denkbeeld overweging verdienen, om een leening te sluiten tot het benoodigde bedrag. De door het Bestuur uit te voeren werken zouden binnen billijke, de ontwikkeling van het scheepvaart verkeer niet belemmerende grenzen, productief kunnen worden gemaakt, hetzij door evenbedoeld concessierecht of op een andere wijze, ter verzekering van rentebetaling en amortisatie.

De uitvoering der laatstbedoelde werken in eigen beheer zou zoowel voor de Koloniale Kas als voor de kolonie in het algemeen verre te verkiezen zijn boven het thans aan het oordeel der Kamer onderworpen voorstel.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Woensdag, 21 December, is in het Pensionaat Welgelegen alhier overleden de Weleerw. Soeur MARIE PRUDENCE, in den gezegenden ouderdom, van 81 jaar, waarvan zij er meer dan 53 op Curaçao doorbracht, verbonden eerst aan het St. Martinusgesticht en later aan het Pensionaat.

Mejuffr. JOHANNA, ELISABETH GRIBLING werd geboren te Rotterdam 26 Dec. 1829, deed hare geloften als religieuze te Roosendaal 30 Mei 1852 en kwam op Curaçao aan 14 Juni 1857.

Met buitengewoon groot gevolg, waaronder de HEG. Heer Gouverneur met militairen adjudant, werd het stoffelijk overschot van deze hoogst begaafde en zeer verdienstelijke onderwijzeres ten grave gedragen, nadat ZDH. Mgr. VUYLSTEKE in de kapel van Welgelegen de kerkelijke gebeden over het lijk had uitgesproken.

Onderwijs.

De nieuwe Bisschop, Mgr. VUYLSTEKE, geeft reeds blijk, dat het R.K. Onderwijs hem niet minder ter harte gaat dan zijn doorluchtigen Voorganger.

Op Saba wordt een geheel nieuwe school gebouwd; op St. Eustatius werd aan de oude kerk zooveel reparatie en verandering aangebracht, dat ook dit een zoo goed als geheel nieuw schoolgebouw zal worden; op Montaña wordt de school vergroot.

Hoedenindustrie.

Door het Gouvernement werd Mejuffr. E. DAM voor den tijd van 6 maanden belast met het oprichten en leiden van een vlechtcursus op Aruba.

Van harte juichen wij dezen maatregel toe.

„Bonaire phosphaat-Syndicaat."

Dit is de naam van een nieuwe Nederlandsche Maatschappij, welke dezer dagen begonnen is met de exploratie naar phosphaatlagen op de plantage *Fontein* op Bonaire. Bereids werd een 30 tal mannen als losse werkers aangeworven.

Wij wenschen deze nieuwe maatschappij alle goeds en verheugen ons van harte, dat ook Bonaire meer en meer een eigen leven zal kunnen verzekeren aan zijn bevolking.

De Curacaosche Handelsbond.

Het gaat goed met den bond. Eerst scheen het niet te willen vlotten, maar alle begin is moeilijk en thans zijn reeds een 50 á 60 kooplieden toegetreden. Bravo!

Koloniale Raad.

Er is druk werk aan den winkel. Nauwelijks heeft de Raad de drie ontwerpen, door ons medegedeeld, aangenomen, of de Gouverneur dient wederom vijf nieuwe ontwerpen in.

1. Verordening tot aanvulling der bepalingen van den vijftienden titel „Van het tenuitvoerleggen van vonnissen" van het Wetboek van strafvordering.

(Een administratieve regeling in verband met de invoering der Comptabiliteitswet.)

2. Verordening, houdende wijziging en aanvulling der verordening van 17 April | 2 November 1872, houdende herziening van het tarief van justitiekosten, in strafzaken.

De Gouverneur komt met dit ontwerp te gemoet aan den wensch van den Raad om de griffierechten van het Hof van Justitie, de Raden van Justitie en de Kantongerechten, benevens de vacatiegelden van de Kantonrechters – te zamen ± f 200 per jaar – te doen vervallen.

3. Verordening tot wijziging der verordening van van 17 April | 29 October 1872 houdende herziening van het tarief van gerechtskosten en salarissen in burgelijke zaken voor de kolonie Curaçao.

4. Verordening tot wijziging van art. 2 sub 2o. der verordening van 31 October | 1901 29 Januari 1902 tot heffing eener belasting op het houden van honden, tevens maatregelen bevattende om den overlast te keer te gaan, die aan de ingezetenen van de kolonie Curaçao wordt veroorzaakt door honden, zich bevindende op de openbare straten en wegen, zoomede op voor een ieder toegankelijke particuliere erven.

(De inkomsten voortvloeiende uit de hondenbelasting zullen voortaan gestort worden ten kantore van den Ontvanger, in plaats van ten parkette van den Procureur-generaal, zooals nu geschiedt.)

5. Verordering tot wijziging der Mijnverordening, vastgesteld den 30n. September 1910.

(Deze wijziging heeft alleen op het oog de verbetering van eenige misstellingen en drukfouten.)

Het request der Bakkers.

In de vergadering van den Kolonialen Raad van 14 Dec. ll. deelde de *Ondervoorzitter* mede, dat de Commissie voor verzoekschriften, in wier handen in de vorige zitting het adres van de zes houders van bakkerijen werd gesteld, haar verslag daarover heeft uitgebracht, welk verslag door den Ondervoorzitter in zijn geheel wordt voorgelezen en in hoofdzaak zegt, dat de in het adres uiteengezette bezwaren tegen de voorgestelde verhooging van het invoerrecht op tarwe- en roggemeel door de Commissie ongegrond zijn bevonden.

Het invoerrecht blijft dus f 0,50 per 90 K.G.

K. W. I. M.

In dank ontvangen een nieuwe tijdtafel voor aankomst en vertrek der booten gedurende Januari—Juni 1911.

De nieuwe *Oranje Nassau* zal 23 Juni zijn eerste reis naar de West maken.

H. A. L.

De *Hamburg-Amerika-Linie* mag zich in buitengewonen bloei verheugen. Het grootscheepvaartverkeer breidt zich met den dag uit. Deze maatschappij laat voor haar rekening thans een reuzenstoomer bouwen van 60.000 Ton inhoud, en daarenboven nog 4, ieder van 12.000 ton, alsmede een van 1100 ton en 5 van ± 8000 ton.

Eindelijk werden nog 4 nieuwe vracht- en passagiersbooten, meer speciaal voor den West-Indischen dienst, besteld, ieder van 5200 Ton. Door den aankoop van 2 Engelsche booten voor den Persischen dienst werd de millioen ton overschreden en bedraagt thans 1.022.452 B. A.

Gedistilleerd water.

De installatie der waterdistilleerderij is in vollen gang. De geheele week werden tal van machinerieën en buizen van den Waterkant naar de fabriek gesleept. De firma MADURO zal waarschijnlijk in de eerste maanden van het volgend jaar met de levering van gedistilleerd water kunnen beginnen.

Behalve een kolenstation zal Curaçao dus ook een hoogst modern waterstation worden voor de groote schepen, die hier ten allen tijde vlug, goed en overvloedig water kunnen bekomen.

Handel en Industrie Maatschapij.

Naar wij vernemen is aan den heer J. JANSE op zijn verzoek tegen April a. s. op de meest eervolle wijze ontslag verleend als administrateur van de Handel en

Industrie Maatschappij „Curaçao” alhier.

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

64 ratten
39 muizen.

Buitenland.

Belgie.

DE BEGROOTING

voor 1911 is bij de Belgische Kamer ingediend. Het eindcijfer is een... *batig slot* en dan maakt de minister daarbij nog de opmerking, dat sedert 1895 de begrooting al den last draagt van den dienst der schuld en der buitengewone uitgaven, die men afzonderlijk onder buitengewone uitgaven had kunnen brengen om zoodoende de gewone begrooting merkelijk te ontlasten. Maar dat heeft men niet gedaan, omdat er geld genoeg is.

Bovendien zullen de inkomsten nog wel wat meevallen, gelijk ze ook 't vorig jaar grooter waren dan waarop gerekend was, zoodat er een batig saldo van 1909 is overgebleven van 7 millioen.

„Op het oogenblik dat de oppositie hare wapenen scherpt en zich gereed maakt om storm te loopen, met straatlawijt en groote woorden, is het met feiten dat de Katholieke regeering een beroep doet op den gekenden zin der bevolking. Tusschen hare wijze politiek en de politiek van avonturen die de oppositie alleen bij machte is te volgen, is er wel geen aarzeling mogelijk”, zegt het *H. v. A.* terecht.

Een merkwaardig feit, dat door de begrooting openbaar wordt, is nog de gestadige vermindering van het alcoholgebruik, dat 't vorig jaar 5,50 liter per hoofd bedroeg, en thans 5,16 liter. Als men daarmee vergelijkt het gemiddeld cijfer over de jaren 1890–95, toen het verbruik ruim 10 liter was, kan ge rust van goeden vooruitgang worden gesproken.

Resultaat goeddeels van de stelselmatige drankbestrijding.

En een bemoedigend voorbeeld voor allen, die wanhopen aan de mogelijkheid om ook andere volkszonden te bestrijden.

Van België's toenemende welvaart getuigt ook het verslag der „Postspaarbank”, de Caisse générale d' Epargne.

Einde 1909 waren in omloop bij na 2.710.000 boekjes, met bijna 895.000.000 frs. inleg. Staatsschuldboekjes waren afgegeven tot een bedrag van 501 millioen frs., waarvan 350 millioen frs. aan particulieren, (124.348 boekjes).

ZWEDEN.

Langs een zeer bijzonderen weg is in Zweden bijna plotseling een groote belangstelling voor en waardeering van het katholieke leven ontstaan. Bij de restauratie der oude kerken, welke bijna alle uit de katholieke Middeleeuwen dagteekenen, vindt men onder kalk en pleister op tal van plaatsen prachtige wandschilderingen, van welker bestaan men in 't geheel geen vermoeden meer had. Wél is dus de toeleg der beeldstormers om het Roomsch verleden uit de herinnering weg te wisschen, goed gelukt, maar thans heerscht overal de begeerte om de schoonheden die zoo lang verborgen waren, te doen herleven en werkelijk verrassend is het aantal kerken, waar in de laatste jaren een restauratie in dezen zin heeft plaats gevonden.

Het geschiedt daar niet bij gelegenheid, wanneer men toch toevallig aan 't werk was, maar opzettelijk worden de schatten van kleur, die de middeleeuwsche kunstenaars aanbrachten, weer opgespoord, en toen dezen zomer de oude kathedraal van Strengnas bij Stockholm in verjongden staat werd „ingewijd', woonde de Souverein en de geheele koninklijke familie deze plechtigheid bij. Het is een gebouw, welks constructie in 1134 werd begonnen, dat in den Hervormingstijd veel had te lijden, maar thans weer prijkt in al de pracht van wandschilderingen niet alleen, maar ook van gesneden hout en heiligenbeelden, terwijl vele schoone priestergewaden uit het stof werden gedolven en voor de bewondering der bezoekers toegankelijk gesteld.

Tegelijkertijd had de stad Strengnas een tentoonstelling georganiseerd van middeleeuwsche kunstwerken, uit het geheele diocese bijeengebracht; ten getale van niet minder dan 630 voorwerpen. Er zijn prachtig gekleurde en vergulde beelden, sommige nog de sporen toonend van de kaarsen, die daarvoor werden geofferd in den tijd, toen het benedicite omnia opera Domini Domino nog geen verboden lofprijzing was.

Kunstkenners stroomden er samen en bespraken de scholen, waartoe de verschillende makers moeten hebben behoord en de weinige katholieken die Zweden telt riepen voor de verbeelding een glorierijk verleden terug.....

Maar zie: juist voor dat zelfde verleden werd de algemeene aandacht door dit alles gewekt. In de bladen en tijdschriften is de middeleeuwsche kerkelijke kunst het algemeen onderwerp van voorlichting, en discussie en van de minachtende gerigschatting, waarmee al wat katholiek was tot voor zeer korten tijd algemeen werd besproken, is weinig meer te bekennen: zelfs het geliefkoosde woord „afgoderij” schijnt geheel afgeschaft. Wie zou voor weinige jaren hebben gedacht, dat een Lutersche kerkeraad het besluit zou nemen op een pastorie het beeld eener heilige te herplaatsen, zooals toch met een beeld der H. Clara is geschied?

Zij die vroeger niet katholieke leven zonder het te kennen, bekampten, beginnen het thans te bestudeeren en een dorpspredikant gaf reeds een leven der H. Brigitta in het licht, dat wel is waar nog van misverstand in menig punt der leer, maar toch van ernstig en eerlijk onderzoek getuigt. Ook anderen hebben over het leven en werken derzelfde Heilige geschreven en aldus werd voorbereid wat het Parlement deed bij het uitvaardigen eener wet die het nog bestaande klooster der H. Brigitta voor afbraak behoedde.

Een protestantsche schilderes heeft de Heilige afgebeeld, knielend voor de H. Maagd en het Kindje Jesus en dit kunstwerk op verschillende plaatsen tentoongesteld.

En aan den koning is het plan voorgelegd een St. Brigitta–museum in te richten in een der zalen van het ordeklooster, waar dan een plaats kunnen vinden de vele zaken die nu in de consistoriekamer eener protestantsche kerk liggen opgehoopt.

Een der oorzaken van deze verwijding der geesten, zegt baron Armfelt in *Amerika*, is te zoeken in de reizen, die thans veel door Zweden in Europa worden gedaan en die hebben doen zien, hoe het Christendom in andere landen zich in schoonheid ontplooide, terwijl 't in hun land verstijfde.

Maar er is nog een diepere oorzaak en deze belooft meer voor een werkelijke toenadering tot de Kerk dan aesthetische genoegens, die toch altijd slechts den buitenkant raken.

De kritiek van het modernisme tast den grondpijler van het protestantsch geloof, de autoriteit der H. Schrift, op ruwe wijze aan en thans weet men niet, waaraan zich vast te houden.

Ja zelfs dreigt het gevaar, dat de volksvertegenwoordiging, die voor een groot deel uit ongeloovigen bestaat, een wijziging van de geloofsbelijdenis voorschrijven zal...

Misschien, zegt de schrijver terecht, zal het velen dan lichter vallen zich te buigen voor het gezag van een onfeilbaren Paus dan voor de in geloofszaken totaal onbevoegde en steeds wisselende meerderheid van een Parlement.

Zoo zou Zwedens Heilige Patrones niet het geringste harer wonderen verrichten.

ZITTING

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD

op Dinsdag, den 27sten December 1910, des avonds te acht uur.

Te behandelen onderwerpen:
Ingekomen stukken.

Willemstad, den 24en Dec 1910.
De Gouvernements–Secretaris,
Griffier van den Raad,
J. F. HAAYEN.

VERLOOFD

Christiaan Winkel

EN

Eleonore V. Daal.

Woensdag den 28sten dezer om 8 uur p. m. receptie ten huize van Mevrouw de de Wed. J. M. BARTELS.

EENIGE KENNISGEVING.

Curaçao den 15 December 1910.

Zij, die wenschen deel te nemen aan den Cursus in het Boekhouden, Handelsrekenen en Handelscorrespondentie in het Engelsch en in het Spaansch, kunnen zich voor 1 Jan. aanmelden bij één van de ondergeteekenden.

De Cursus duurt 1 jaar.

In ieder der vier onderwezen vakken wordt per week 1 uur les gegeven.

Het cursusgeld bedraagt f 30. te betalen in gelijke maandelijksche termijnen van f 2.50. Aan onbemiddelde, verdienstelijke jongelieden kan de Gouverneur vermindering of vrijstelling van het cursusgeld toestaan.

Zie voor verdere bijzonderheden de Beschikking van den 20sten Dec. 1910 No 1013.

H. J. NIJMAN.
C. K. KESLER.
M. M. RÖMER.

Curaçao, 23 Dec. 1910.—

De ondergeteekenden, eigenaar van de „The Bonaire Salt Exploitation Co.” brengen hierbij ter kennis van het algemeen en speciaal van de zeevaarders, dat zij aan de Oranje Pan eene boei hebben gelegd die op ongeveer 260 Meters van strand af geankerd is en op eene diepte van ongeveer 108 Meters.

Bonaire den 15n. December 1910.
HERRERA HERMANOS
R. F. MUSKUS.
5—2

COCKTAILS TERAPEUTICOS

Como se ha pretendido por algunos industriales recomendar el aceite de petroleo como un sustituto de aceite de hígado de bacalao, debemos advertir por el bien de los mismos enfermos, que el aceite de petroleo es una substancia mineral, que si se usa internamente es expelida íntegra por las evacuaciones intestinales, causando á la larga inflamación de las vías digestivas.

Las propiedades alimenticias y nutritivas del aceite de hígado de bacalao dependen en absoluto de las grasas que entran en la composición natural del aceite. Estas grasas son digeridas y asimiladas con mucha más facilidad que las otras, debido á la presencia en el aceite de bacalao de ciertos compuestos derivados del hígado, que permiten la pronta emulsificación del aceite por los fluidos del estómago—y hacen que su absorción por la membrana mucosa se lleve á efecto con más facilidad y con más rapidéz que la de ninguna otra grasa.

Dichos preparados no contienen ninguna de las propiedades nutritivas y reconstituyentes del aceite de hígado de bacalao, porque carecen de la grasa, que en la parte del aceite que nutre y alimenta—su composición tiene mucha semejanza con la de los COCKTAILS—y su uso puede en ocasiones causar perjuicios considerables á los enfermos por la gran cantidad de alcohol que invariablemente contienen—y otras substancias narcóticas, como el sulfato de estricnina.

Las grasas que el aceite de hígado de bacalao contiene, aparte de su poderosa facultad de nutrir, no poseen ningun valor terapéutico—y los otros elementos naturales que son parte de su composición orgánica, existen en cantidades tan infinitamente pequeñas, que es imposible que ninguno de ellos pueda ejercer en elsistema cualquier efecto terapéutico.

Carece por lo tanto de por la piedad esencial de todo alimento, la de ser asimilable y volverse parte de los tejidos orgánicos y no puede ni remotamente compararse con el aceite de hígado de bacalao, cuya propiedad de nutrir y fortalecer los organismos débiles lo han hecho tan necesario y tan justamente apreciado en todo el mundo.

El Petroleo ó Aceite de alumbrar y quemar no es un alimento.

La mejor manera de tomar el aceite de hígado de bacalao es en la forma de emulsión, por ser así más fácilmente absorbido por el estómago; de todas las emulsiones conocidas, la *Emulsión de Scott* es universalmente considerada como la más perfecta y la más eficaz, no solamente por la pureza del aceite y de los demás ingredientes, que se emplean en su elaboración, sino porque *es la única emulsión que no se separa, que no se enrancia, que no contiene substancias que irriten ó inflamen, el estómago* y porque en una palabra es el alimento más concentrad, y sáu asimilable que conocen el médicos para combatir todas a es formas de debilidad orgánica, para purificar la sangre y como un ouxiliar indispensable para las personas afectadas de tisis, de escrófulalas, raquitismo y otras dolencias crónic.

***

Studie aan Nederlandsche Hoogescholen en Rijk-Inrichtingen van Onderwijs.

Aan degenen die inlichtingen wenschen betreffende de studie aan de volgende Nederlandsche Hoogescholen en Rijks—Inrichtingen van onderwijs worden deze kosteloos verstrekt door de volgende commissie voor inlichtingen, samengesteld door de Studenten—Afdeelingen van het Algemeen Nederlandsch Verbond:

Voor de Rijks—Universiteit te Leiden en voor algemeene inlichtingen:
W. H. van Helsdingen, Hooge Rijndijk 18, Leiden.

Voor de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam:
J. R. Kollewijn, Ruischstraat 10, Amsterdam.

Voor de Vrije Universiteit te Amsterdam:
D. Rumpff, Keizersgracht 162, Amsterdam.

Voor de Rijks—Universiteit te Utrecht:
J. Baart de la Faille, Mariaplaats 18, Utrecht.

Voor de Rijks—Universiteit te Groningen:
A. C. J. A. Greebe, Joz. Israëlstraat 95a, Groningen.

Voor de Technische Hoogeschool te Delft:
W. M. Roessingh van Iterson, Koornmarkt 65, Delft.

Voor de Rijks—Veeartsenijschool te Utrecht:
De Secr. van het Veterinair Studenten Corps „Absijrtus”, adres Rijks—Veeartsenijschool te Utrecht.

Voor de Rijks—Hoogere Land—Tuin—en Boschbouwschool en de Rijkslandbouwschool te Wageningen:
De Secr. der Vereeniging studiebelangen te Wageningen.

Algemeen Nederlandsch Verbond.

Groep Nederlandsche Antillen.

Ouders of Voogden, die reeds een aanvrage om een studiebeurs voor hun kinderen of pupillen hebben ingezonden, worden hierbij beleefd verzocht deze aanvrage te willen herhalen met juiste opgave van het gewenschte bedrag en duidelijk omschreven doel waarvoor de studiebeurs dienen moet.

Men gelieve de aanvrage in te zenden aan het adres van ondergeteekende vóór 1 Januari 1911.

Namens het Groepsbestuur
De Secretaris
C. S. GORSIRA.

Drukker:
B. L. BOGAERS.